

Första pris:

Ines Zunko, Eskilstuna

Juryns motivering:

”Ett rymdepos om Elias som tillbringat sitt liv från fem års ålder på en rymdfarkost som en av de sista överlevarna från Jorden. Välskrivet, spännande och skrämmande. Och samtidigt aktuellt.”

Den sista

Elios var fem år gammal första gången han lärde sig om jorden. Han var döpt efter sin farfar Elio, som i sin tur var döpt efter solen, och precis som honom hade han aldrig sett den förut.

Som del av den sjätte och sista generationen ombord på rymdstationen Attilo 9 hade han som barn suttit innanför stationens växthus och hört historier om planeten där allt börjat. Han fick lära sig om evolutionen, om de troende och deras religioner, samt havet och molnen, och allt där emellan.

Elios var ett av de sista barnen som fötts, och efter olyckan, blev det uppenbart att han skulle bli den sista ombord.

Han skulle dö ensam. Det visste de alla.

I sina tidiga år hade han frågat om planeten. Om dess människor och djur, och förmåga att behålla liv. De äldre hade svarat som generationerna innan svarat dem, och skakat sina huvuden åt det de inte visste.

“Berätta, ” hade han sagt. “Berätta om jorden!”

Och det gjorde de. Innan läggdags och under maten, mellan lektioner och när de lekte. De hade berättat om en levande värld. En holistisk värld där himlen ändrade färg och där allt, mer eller mindre, sammanlänkades.

När de inte kunde säga mer visade de honom filerna. De få bevisen som fanns sparade i datorn innan kontakten förlorades helt. Mapparna som innehöll jorden. Dess böcker och poesi, filmer och musik. Allt som fick dem att känna.

I 25-årsåldern lyssnade Elios på *Voyager 1:s golden record* och försökte förstå sig på vad människorna som skapat den ville säga. Han rörde sig till musiken och låtsades vara en vanlig ungdom i sitt tonårsrum på jorden. När syrsorna började surra, eller när tågets metalliska läte tjöt, slöt han sina ögon och intalade sig själv att han var där. Nere bland mänskligheten, som en del av det hela.

När han nådde 30 och besättningen halverats, kunde han inte låta bli att undra. Hade de gjort det ifall de visste? Skulle de drömt om att ta sig ut i rymden som barn om någon berättat att hela deras framtid skulle dömas till isolering? Alla deras kommande släktlinjer, för evigt fast i deras

drömmer om stjärnor. Han kunde aldrig förstå hur de varit så fascinerade av rymden, när allt intressant redan fanns på jorden.

Elios hade sett planeten en gång. En liten ljusprick i mörkret, fem miljarder kilometer ifrån. Det liknade mer en stjärna än en planet och detta var det närmsta han någonsin skulle komma vad han suktade att kalla hem. Han hade stirrat på den i timmar, tills den inte syntes längre. Elios visste, att även om han fick chansen, skulle han aldrig kunna ta sig dit. Han var ett kosmiskt barn, en son till stjärnorna. Hans kropp hade inte klarat av det.

Så 16 år in i livet, efter att faktumet sjunkit in, skrev han sin lista. Den som innehöll allt han drömde om att göra. Sakerna han ville testa och maten han ville smaka. Ibland kunde han sitta i dagar. Skriva tills handen krampade eller hjärnan behövde sömn. Punkterna bar alla ett ovetande, en fråga som suktade efter svar. De var inte skrivna i någon speciell ordning och han såg alla som lika viktiga. Men ändå brukade hans ögon hänga lite längre över vissa, och likaså brukade hans mun upprepa dem oftare.

Den tredje punkten var en sådan punkt. En som han kunde viska tyst för sig själv när de andra låg och sov.

´Möt någon ny. `Läste han, om och om innan ögonen drogs vidare. ´Upplev planetens gravitation, smaka färsk frukt, sov i en säng. `

Han ville klappa jordens alla hundar och klättra i dess träd. Lukta på blommor och bada i havet. Han ville springa så fort han än kunde. Betrakta fåglar och kryp. Kolla upp mot en sky och se moln. Han ville gå i en skola och besöka ett bibliotek. Beskåda solen när den gick ner och upp. Han undrade hur det skulle kännas att prata med en helt ny människa. Någon man aldrig träffat förut. Eller hålla i någonting man aldrig vidrört.

Den enda fysiska boken han ägde var en rumänsk deckare från 1970-talet. Den hade tillhört en av de första. När människorna ombord fortfarande hade en mening, ett uppdrag.

Det var i den boken som han skrev sin lista. Han hade börjat med att fylla dem två första sidorna, de blanka innan bokens titel, och sedan fortsatt på de fyra längst bak. Han hade ångrat sig sekunden bläcket nuddade pappret och gråtit till dem äldre om sina besvär. De hade tröstat honom med att orden ändå var obegripliga för dem, att de aldrig skulle kunna ta reda på vad det betydde. Men faktumet högg i hans inre och tårarna flöt upp i pannan, innan de satte sig i håret.

Den enda anledningen varför han fick idén att skriva i boken var för att någon redan gjort det innan honom. Det var en vacker men slarvig handstil. Som att personen snabbt ville få ner bokstäverna i skrift.

´I natt, `hade meningen börjat, den delen av pappret var skrynkligt. ´I natt drömde jag att vi befann oss på en främmande farkost. Vi hade åkt in i någonting så stort att vi aldrig skulle kunna ta oss runt det. Jag tror det var en planet, den såg död ut. `

Första gången Elios läste orden hade han legat vaken i timmar. Plågad av en rädsla djupare än han någonsin känt. Han skulle inte förstå varför orden förföljde honom så förrän hans ålder börjat närma sig 60. Det var runt då som hans sista vän slöt sina ögon och välkomnade döden.

Det var runt då som hans två ensamma månader tog sin början, innan han bestämde sig för att stänga ner allt och låta rymden sluka honom hel.

Han hade vandrat runt i timmar och iakttagit sitt hem. Platsen där han tog sitt första andetag, sina första steg. Platsen som snart skulle bli hans eviga viloplats.

Han drog i dess spakar och tryckte på knapparna, tills tystnaden surrade i öronen. När mörkret lagt sig omkring ekade datorns röst för en sista gång. Varnandes för hur syret skulle nå kritiska nivåer i deras tillstånd.

Elios hand hade stelnat till innan den lät ventilerna öppnas, osäker på hur manövern skulle påverka hans kropp, hur fort det skulle ta hans liv.

Han tog ett djupt andetag, fyllde sina lungor stora, och andades inte ut förrän han kunde höra sitt hjärta bulta inom sig. Mörkret som alltid tillhört utsidan omringade honom nu.

Hans tankar var röriga, svåra att greppa, men snart fastnade de på ett minne, en historia han hört som barn.

När Gaia från den andra generationen föddes hade kontakten med jorden varit långt död. Det är sagt att hennes första månader i livet, tillsammans med alla ombord på Attilo 9, spenderades åt att ta henne hem. När de nådde fram och tittade ner på dess blågröna yta hade en lättnad dragit sig genom besättningen. Radion var fortfarande bara ett brus, men snart gjorde sig en utav astronauterna redo för att ta sig ner via landningskapsel. Han sköts i väg och jublet ekade inom farkosten.

Det skulle ta en vecka innan de insåg att de var helt ensamma där uppe, och människorna på jorden troligtvis döda.

De hann bevittna månen ta ett varv runt jorden innan det sista meddelandet från mänskligheten blinkade på deras skärmar. De tre orden hade i det ögonblicket stängt dem ute från gemenskapen.

´´Kom inte tillbaka´´, hade det stått. Det var en kvardröjd anvisning från månader tillbaka, en varning som äntligen lyckats nå fram.

Elios hade hört historien tusentals gånger, om Gaia och resan till jorden. Så när det oändliga mörkret avbröts och hans skärm lyste upp med ett gyllene sken, fångades han av en bortglömd känsla. Förväntan.

Långsamt, genom luften, drog han sig fram för att stanna över den lilla skärmen. Han kollade ner på dess blinkande ljus, så desperat att bli sedd.

Och så förblev han en stund, stilla, med handen svävandes över knappen. När den sjönk ner ilade kylan upp från skärmen och in i hans hand.

Först blev allt svart. Stilla, som om ingenting hänt. Men sen kom ett sprakande ljud, ett brus, och skärmarna lyste upp, starkare än någonsin. Elios höll andan när videon startade och ett ansikte formades på skärmen framför. Mannen harklade sig försiktigt innan han öppnade munnen för att tala. Trots sitt stilla uttryck var det något annorlunda med sättet hans ögon mötte kameran på.

´´Mitt namn är Frank Kepler och just nu befinner jag mig ombord på Attilo 9. Jag har valt att göra denna inspelning då vi för tre timmar sedan tog beslutet att ändra riktning. Senaste gången vi hörde nånting från jorden var...gud jag kommer inte ihåg. Kanske fem, sex månader sen. Och om

jag ska vara ärlig tvekar jag på om vi någonsin kommer få höra något mer. Vårt nya hopp ligger nu i det omedvetna. I samma stund jag talar diskuteras det i rummet intill sannolikheten för liv på en ny planet. Så om ni ser den här videon, antar jag att ni funnit det. ``

Här tog hans röst plötsligt slut. Den förblev så länge, som svalg i fel strupe, innan luften lämnade lungorna med en lätt utandning.

`` Jag vänder detta meddelande till den framtida generationen. Ni som fått det största och det viktigaste uppdraget mänskligheten någonsin stått inför. Ni, vars uppgift är att återskapa ett samhälle, en värld, lik den vi gick miste om. ``

Den här pausen var lång, sökandes efter nånting Elios inte kunde tyda. Något bortom kameran. När manen lyfte sina händer mot den frösbilden och i respons grep Elios tag om skärmen och drog sig närmare, desperat efter mer. Om han kunnat tala skulle han sagt nåt, men i stället bar munnen en glipa och ögonen frågor som inte gick att uttrycka.

När kameran fick tillbaka sin flytande bild, och Elios såg vad den visade, drog sig en stöt ner från bröstet, genom ryggraden och ända till fötterna. Sensationen fick håret på hans armar att resa sig.

Mannen hade vänt kameran ut genom fönstret och framför dem låg jorden. Alldeles för nära för att se i sin helhet. Men Elios, förblindad av dess spretande färger och skinande ljus, lät sig för första gången inte störas av den mörka avgrunden längst atmosfärens kant.

`` En gång i tiden existerade 8 miljarder människor. Trots att det inte var självklart från deras synvinkel hade de en sak gemensamt. De var ett, tillhörande samma. ``

Mannens röst vibrerade i tomheten. Något i hans ton hade ändrats. Som att han plötsligt talade till en vän.

`` Kolla på den. Om jag bara insett tidigare hur vacker den är. Alla mina minnen finns där nere. Min familj är där, tillsammans med allt jag någonsin älskat. Jag önskar att jag hade uppskattat den mer. Tagit vara på tiden jag hade... Kolla på den. Det här är vi. Vårt hem. ``

Elios kunde känna lögnen på sin tunga redan innan den formats i huvudet. Hans andetag var tunga men korta, som små suckar. *`` Vi. ``*

När mannen inte hade mer att säga hängde jorden tyst framför dem båda. Elios kollade på den solitärt och tänkte på allt som fanns där nere.

På havet och landet, och dess floder och berg. Han tänkte på alla spöregn och snöstormar, och lukten som sägs följa. Han såg löven, och kylan, och mossan som växte på träden.

Han tänkte på all konst. Och han tänkte på krypen. På spindlarna, med dess glittrande, ömtåliga nät.

Sen föreställde han sig himlen. Med alla moln, klara stjärnätter, och mullrande åska.

Han tänkte på krigen, och han tänkte på svält. På vilda blommor, brinnande skogar och svalkande brisar.

Han låtsades kunna höra vågor, skvalpandes mot en klippkant, och fotsteg, trampandes i grus.

Elios kollade ner på skärmen och tog in dess vackra helhet.

Jorden. Tänkte han.

Allas utom min.